

Cel projektu

Czy kontrola nad prywatnością stanowi istotną wartość dla użytkowników internetu? Rosnąca liczba badań empirycznych wskazuje na występowanie rozbieżności między obawami internautów odnośnie zakresu wykorzystania ich danych osobowych a realnymi działaniami jakie podejmują oni w zakresie ochrony tych danych. Zjawisko to określane jest w literaturze przedmiotu mianem paradoksu prywatności. Dysonans między deklarowaną troską o prywatność a faktycznymi praktykami ochrony danych osobowych osłabia argumentację krajowych i międzynarodowych instytucji regulacyjnych motywujących polityki wzmacniania kontroli prywatności w sieci obawami użytkowników odnośnie jej niewystarczającego zakresu. Obecnie dotyczy to w szczególności wprowadzanego przez Unię Europejską Rozporządzenia Ogólnego o Ochronie Danych Osobowych (RODO), które ma wejść w życie w 2018 roku.

Badanie preferencji użytkowników wobec różnych zakresów kontroli prywatności może dostarczyć argumentów na rzecz odpowiednich rozstrzygnięć niedookreślonych aspektów RODO w polskim kontekście regulacyjnym. Pozwoli ono również ocenić RODO z punktu widzenia zmian dobrobytowych polskich internautów poprzez oszacowanie nadwyżki konsumentów wynikającej z wprowadzenia tej regulacji. Aby nie wpaść w „pułapkę” pozornej troski użytkowników o ich prywatność proponowane badanie uwzględniać będzie dorobek behawioralnej ekonomii prywatności. Eksperymentalne badania prowadzone nad wyceną prywatności wskazują na konieczność rozróżnienia troski o ochronę prywatności formułowaną na ogólnym poziomie i kontekstualnego charakteru działań związanych z konkretnymi aspektami ochrony prywatności, w których rolę odgrywa analiza zysków i strat związanych z ujawnianiem danych osobowych w zamian za np. lepsze sprofilowanie usług internetowych

Metoda badawcza

Ocena preferencji konsumentów odnośnie poszczególnych narzędzi kontroli prywatności w internecie odbędzie się z wykorzystaniem eksperymentalnej metody wyborów dyskretnych. W metodzie tej respondenci dokonują wyborów pomiędzy hipotetycznymi alternatywami, opisanymi przy pomocy zestawu mierzalnych cech. W naszym przypadku wśród cech znajdować się będą zmienne reprezentujące zróżnicowany poziom: i) obowiązków informacyjnych dostawcy usług, ii) sprzeciwu wobec profilowania i wtórnego udostępniania danych, iii) przenaszalności danych między dostawcami, iv) możliwości usunięcia danych. Na podstawie zadeklarowanych wyborów, poprzez oszacowanie funkcji użyteczności, można poznać preferencje konsumentów wobec różnych mechanizmów kontroli prywatności. Dzięki temu w dalszym kroku można dokonać wyceny relatywnego znaczenia poszczególnych atrybutów w kategoriach pieniężnych. Oszacowana funkcja użyteczności umożliwia też ocenę efektów różnych regulacji takich jak np. wprowadzenie obowiązku niezwłocznego usuwania przez dostawcę usług internetowych naszych danych osobowych na żądanie. Dużą zaletą zastosowanego podejścia jest możliwość zbadania korzyści płynących z konkretnych rozwiązań regulacyjnych jeszcze przed ich faktycznym wprowadzeniem. W naszym przypadku właśnie z takim scenariuszem regulacyjnym mamy do czynienia.

Znaczenie projektu

Badania opinii prowadzone przez Komisję Europejską pokazują, że ochrona prywatności w Internecie stanowi ważny problem dla większości unijnych obywateli. Ponad 80% z nich ma poczucie braku kontroli nad swoimi danymi osobowymi podczas korzystania z usług internetowych. Internautów niepokoją konsekwencje gromadzenia, przetwarzania i wykorzystywania ich danych w innych celach niż ten, dla którego je pierwotnie zebrano. Ponad 60% nie ufa w tym zakresie internetowym dostawcom usług. Ten niski deklarowany poziom zaufania stanowi istotną barierę dla rozwoju gospodarki cyfrowej w UE.

Polscy internauci, na tle UE, mają większe obawy odnośnie ochrony i kontroli swojej prywatności w Internecie. Ponad 70% z nich podkreśla duże znaczenie możliwości transferu swoich danych osobowych podczas zmiany dostawcy usług internetowych (tj. platformy społecznościowe, czy chmury obliczeniowe).

W odpowiedzi na niedostawanie unijnych regulacji dotyczących prywatności do realiów gospodarki cyfrowej, w szczególności szybkiego rozwoju platform internetowych w UE trwa reforma przepisów o ochronie danych osobowych. O ile znane są już 'minimalne' wymagania dla ochrony prywatności, to nie wiadomo jak będą wyglądać praktyczne rozwiązania dostępne dla użytkowników. Stąd wartością niniejszego projektu jest oszacowanie ekonomicznych korzyści różnych scenariuszy precyzujących poziom kontroli prywatności w Internecie. Proponowane badanie wzbogaci debatę nt. trwającej unijnej reformy prywatności w Internecie o argumenty ekonomiczne i przyczyni się do upowszechnienia najkorzystniejszych z punktu widzenia internautów rozwiązań.